Број 13. У Новом Саду, у петак 18. јануара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. одсваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Зар такве да бирамо?!

Сећате ли се, кад су „Србобран“ и „Обзор“ и слични листови тапшали хрватско-славонској коалицији због опструкције?! Онда им је био сваки издајник, ко није био уз њихову опструкцију на угарском, управо на заједничком сабору. Онда су они у опструкцији видели спас Хрватске и Славоније. Онда су се хвалили да је успех сигуран.

Видели смо како се свршило. Она ларма није донела плода Данас је све још заплетеније но икада.

Првих дана после опструкције још су се кочоперили „Србобран“ и „Обзор“ и „Покрет“ и „Браник“. Говорили су да су — победили. То је као кад онај, који лежи на земљи, виче ономе који је над њим: Аха, показао сам ти!

Но прошло је и то. Данас чак и самосталци и други признају, да су они са својом опструкцијом ишли у корист Мађарима и онима, којима су хтели да шкоде. Франк се недавно нашалио, шта ли, те запита хрватско-српску коалицију: Зашто не продужава опструкцију? Та ево хоће да промене пословник у сабору. На то „Србобран“ вели да би њихова опструкција и опет олакшала посао угарском министар председнику. Дакле и пре му је олакшала посао? — Истина је што каже „Србобран“, само доцне каже

„Обзор“ доказује то још опширније. Он прича данас. Каже да би Мађари брзо били готови и са народностима на угарском сабору, кад би опструирале исто као и са Хрватима. И још додаје, да би народности опструкцију страшно платиле у далекој будућности. Још вели „Обзор“ и ово:

„То је био и главни узрок, зашто народности нису опструирале са Хрватима. Такав пословник и тај закон не постоји на темељу којег ће мађарски парламенат допустити, да народности или Хрвати сруше мађарску владу. А док народности виде да се не може срушити влада, и систем, — и да се не могу уједно осигурати од прогонства и освете — дотле они неће никада у опструкцију. Дакле с успехом опструирати може у мађарском сабору само мађарска опозиција.“

Па кад признајете данас, да с успехом може у угарском сабору опструисати само мађарска опозиција: Зашто сте то чинили ви? Ево данас признају новине хрватско српске коалиције, да им је њихова тактика била погрешна Шта више данас отворено исповедају: кад би народности опструисале у угарском сабору, да би то „страшно платили у далекој будућности“ А зар Хрватска и Славонија није већ страшно платила, што је водила ону некорисну опструкцију? И ко ће то сад да поправи? Јер кад луда баци камен у воду, ни стотина паметних га не извади лако напоље.

Наши самосталци су водили опструкцију и били за опструкцију, јер то одговара њиховој нарави и образовању њиховом. Најлакше је лармати, и то је неспособном најзгоднија политика. Опструкцију воде озбиљни политичари кад је време за то, кад има изгледа на успех: А наши самосталци што не умеју друго Водили су опструкцију на нашем сабору, па онда и на заједничком сабору. Изгледали су као оно распуштено дете, кад му не учиниш по вољи, он легне за земљу и дере се и мисли там да присили на попуштање

Такве народ не може и не сме поново бирати Кад се политичар превари у рачуну, онда народ има одатле штете. И та да такви политичари сами треба да одступе, или ако то не учине, но се појаве на изборима народ треба да их одбаци. Он ће то и учинити

Нови Сад, 18. јануара

Полит и манастир Ходош Бивши народни фишкал Полит неугодно се осећа, кад га питамо: зашто он и бивши либералски саборски одбор нису ништа учинили, да се спасе манастир Ходош из румунских шака. Али шта ћемо му, кад српски народ не може да пређе на дневни ред преко ове врло важне ствари По свом обичају Полит изврће наше писање и прави се луд. Сам је писао, да Румунија може иступити из тројног савеза, ако мађарска влада не окрене другу политику према Румунима у Угарској Тврдио је, да незадовољство угарских Румуна може утицати на држање румунске дипломације. Не пориче, да је румунска дипломација израдила помиловање румунском прваку Лукачу и да је угарска влада морала примити руковање фонда за брашовску румунску гимназију, иакога га је створила румунска влада из државне имовине. Све то дакле може бити, само није могло бити, да Ходош добију Румуни по утицају румунске дипломације. То је дакле глупост за Полита, а остало није. О кукавни Полит! Докле ће се говорити о том Ходошу? Зар нема милосрђа за њега?! Али, кад Полит све зна, нека нам каже: зашто је Герман Анђелић уступио Ходош Румунима? Је ли то учинио из љубави према њима? Зашто су се Георгије Бранковић и Нектарије Димитријевић упели, да архимандрита Живковића одвуку из Ходоша? Зашто су му обећавали митру? Шта им је било, да баш те године оставе Ходош Румунима? Али не чекамо од Полита одговор само на та питања. Нека нам одговори још и ово: З што он и либералски саборски одбор не устадоше у одбрану српског добра? За чију је љубав ћутао Полит? Је ли хтео да учини услугу Анђелићу или да се умили румунским бирачима у уздинском срезу? Али Полит избегава, да одговори на ова јасна питања. Обилази као мачка око вреле каше. Он, народни фишкал, не стиди се, да каже, да је крива темишварска епархијска скупштина Зашто она није потегла ту ствар пре 1900. године? Дакле саборски одбор и народни фишкал могли су ћутати вечито. Њих треба неко да гура, да учине своју дужност Да, да, Полит мисли да народни фишкал није државни одветник По његовом мишљењу могло се дакле све народно добро развући, а он ни да мрдне ушима Ох, Боже мој, — та Полит није био државни од

ПОЛИСТАК

ГРОБ ЉУБАВИ.

Новелета Светозара Хрвећанина Димитријева.

Сунце се клонуло западу кад сам се уморан спустио на високом заравнику на мекану тек израслу свјежу траву. Мај се примицао крају. Около мене далеко тамо у полу тами стрше величанствени мраморни споменици испод пролисталијех гордих липа, што тајанствено, тихо шуморе као да и оне пазе да не наруше овај тако тихи мир усамљености, ову луку вјечнога сањања и потпуне људске среће... у чијој се средини подиже храм вјере, љубави и вјечнога плача... На гробљу сам... Свуда около мене дубока тишина, која продире у срце, у душу... од које се човјек стресе, дрхће...

А овдје, под мојим ногама одавно почивају они... Врх тога мени светога пепела, врх тога кобног ништавила људског — земље... гордо се у вис кочи преломљен јонски стуб, којега грли хладна камена статуа уплакане сјетне љубави, што је поклекнула на чврстој посутој трњем мермерној степеници усјеченој у гранитном постаменту..., а на којем су усјечене длјетом, оштрим гвожђем ове тужне ријечи:

....„Бог је хтјео да те љубим,
„Срце хтјело да ти пјевам,
„А сломљена моја душа,
„Вјечно хоће да те сн'јевам!“

а ниже ових топлих ријечи усјечена су и њихова два имена, што ће деценијама пркосити бурном помамном небу и грозној олуји. Ја читам, суве ми навиру на очи, груди ми се стежу... помисао на давну прошлост овија моју душу... Хоћу да причам, хоћу да те вјечно заржим у вијевцу мојих најслађих успомена. Хоћу пријатељу драги, — пепелу свети.

Доброчинства су твоја велика, жртве су твоје скупоцјене и ја те стављам у скромну књигу мога тешкога чемернога живота. Твој посљедњи дан живота исписујем на овој страни...

Петнајстога октобра 1889. сједио сам поред твоје постеље и замишљено са неописаним болом у души гледао у твоје некад тако жарке очи. Из њих је избијала топлина, у њима сам видио душу твоју и оне су ми као шаптале да ћемо се скоро, убрзо растати... Ти си мирно лежао, суморан и замишљен Бог зна о чему си размишљао. Да ли о животу?... О бескрајна иронијо! О људима можда? Њих нити је било нити ће бити! О смрти да ниси?

Ко то зна? Па ипак ти је она најближа била... Твоје бљиједе усне подрхтаваху од нечега. Да ли је то био страх?... Или од бола? Ти си сада за увијек нијем и не одговараш. А онда... Напољу је хујао хладан јесењи ваздух и киша је непрестано лијевала из оних оловних висина. Суморан је био дан. Оголело грање шуштало је пред твојим прозорима... Около нас је дрхтала празна — монотона јесен. И све као да је шапутало: »Склони се — смрт иде.!«

И твоја Невенка сједила је поврај тебе. Глава јој пада бијаше на груди, које су полијевале, не силе њене вреле сузе... И она је патила од исте болке..., и њој је живот одузео снагу, у њеним рукама није било оружја да се бори — она је подлегала споро али сигурно... Ваша је судбина била једнака. Самрт је прилазила. Носила је собом право једнакости. Она нас за увијек ослобађа дужности... она нас одноли тамо гдје нема мизерности — с њом се свршава све и она има право на посљедњу ријеч... И та ријеч није била далеко... Она се већ из пустих јесењих даљина чула...

«Невенка!« узврхта твој слаби глас.

«Ненаде?« прошапута она и подиже њене суморне погледе.

«Дај ми чашу воде..« она је донесе, ти си грчевито стегао чашу и искапио. Тако се и живот искапљује. И он је чаша, препуна чаша вјечитих уздисаја и мука.....

«Волио сам« одпочео си причу твоје кратке младости, жарко сам љубио. И сада ми још дрхћу груди од те среће а ено... тамо пред вратима тек што не закуца самртна рука.... Ми ћемо се растати... Сјећаш ли се оне октобарске ноћи кад сам те први пут загрлио... Сјећаш се они врелих пољубаца, сјећаш ли се љубави... ах.. жи-во-та. А самрт, она ће бити хладна, нијема. У њој можда има љепше љубави, можда ће нас она опет саставити..... Невенка...« она зајеца и паде на твоје груди. Ти си већ тешко дисао... Звјезда се твоја гасила...

ветник, па то ти је! Зато нам је поред њега жива отишла и беочинска каја, а могло се и све друго развући Политова би савест била мирна. Ето, народе, коме је било поверено, да чува нар дно добро. Сад се види ко лико је саборски одбор изабран 1902 го дине, користио српском народу, кад је По литу одузео фишкалат. Али саборски од бор не може преко ове ствари, да пређе ћутке. Он треба да извиди, кога терети кривица због тога, што су Румуни добили Ходош издајством — и да према томе по ступи. Српски народ има права то да за хтева. Издајство треба да буде кажњено

Издирања је доста било.

Српски народ у овим краевима много је патио и страдао издирући за друге. За премноге жртве, које је подносио за дру ге, дочекивао ј' најцрњу незахвалност Сви народи око њега користили су се на његов рачун. Чим се коме дала згода, гле дао је, да српском народу напакости. Ко сти српских синова расејане су по свима ратним пољима, где је Аустрија делила мегдан за своју пр власт у Европи. У сваком рату који је Аустрија водила, Срби су давали најодабраније и најмногобројније чете. Да није толико Срба гинуло у тим ратовима, наш би број овде био куд и камо већи. Па какву смо захвалност дочекивали? Кад је требало Србе одушевити за рат, падале су из Беча медене речи и мно га обећања, а чим је рат био свршен, до лазила су прогонства и уни аћење. Због унијаћења одселише се око 100.000 Срба из Баната у Русију, а оне лепе и плодне крајеве заузеше Румуни.

Полит нас теши, да су се неке поро дице на пр. Дунђерскова, после буне јако обогатили, али то је слаба утеха. Народ се није више могао опоравити од оног тешког удара

Колике смо пак жртве поднели 1848.-9. године! Наша села постадоше згаришта. Силно српско имање пропаде. Многи срп ски синови падоше у бојевима. Многа срп ска места остадоше пуста. Где је некад било Срба данас их нема. То беше права нес ећа за српски народ. Што смо данас тако слаби, то је последица 1848.-9 године Па какву смо награду добили за те грдне жртве! То беше црна незахвалност. Доби смо Војводину са немачким званичним је зиком, несрпским званичницима и самоволј ном владавином Па и ту жалосну Војво дину одузе Беч, кад му је ишло у рачун, да се погоди са Мађарима. За нас је оста ла као награда мржња и непријатељство Мађара, због чега смо опет морали много да страдамо и велике жртве да поднесемо. Због тога је наша народно-црквена авто номија остала несређена и прорешетана. Неповерење мађарских политичара било је толико велико, да су нас ставили под нај строжији надзор и туторство у цркви и школи.

Али није се само Беч користио на наш рачун. И народи, који су с нама и око нас живе, умели су вешто да се користе нашим незгодним положајем Немцима је добро дошла наша борба са Мађарима. Они су се истицали као домољуби а нас оцр њивали. Због тога су јако напредовали а нас ослабили. Том нашом незгодом окори стили су се и наша једноверна браћа Ру муни Кад је њихов митрополит прешао у унију, ми смо примили самохране Румуне под своје моћно окриље Та братска љубав скупо нас је стала. Румуни нам оцепише толико имање и ослабише нам толике цр квене општине, а да и не спомињемо, ко лико су српских породица узели од нас само зато, што смо били браћа. Кад су Срби стојали у најжешћој борби, румунски су се прваци умиљавали мађарским поли тичарима, а добивали су богате награде из српског народно црквеног иметка за своју цркву. На рачун тај дошли су и до богатог српског манастира Ходоша Сада пак умиљавају се и опет мађарским поли тичарима, не би ли добили још три српска манастира До јуче су њихови посланици грмели против владе и претили најжешћом борбом, а сада њихов првак, Влад, истиче себе и своје другове као праве јагњце Сад вели, да су они слаби, преслаби и не ће да опструирају у сабору Ко их не зна, скупо би их платио Али зато они налазе ко Срба агената, који би да увуку срп ски народ у најжешћу борбу. Српски би народ и опет требао да извлачи за њих врело кестење из ватре. Само што српски народ неће више да се поводи за туђин ским агентима.

И наша браћа Хрвати умели су вешто да се користе нашом муком. Кад је тре бало да се боримо, били смо им увек бра ћа — на језику Онда су знали, да смо Срби. Чим су пак постигли што су хтели, они су нам били највећи непријатељи Срби су им помогли, да сруше бана Ле вина Рауха Наш ди Милетић био је због Рауха годину дана затворен. Чим је пак пао Раух, Срби су осетили братску љубав у прогањању првака и ништењу српских установа Дошао је бан пучанин, славље ни хрватски песник Мажуранић. Он се користио са мржњом Мађара према Срби ма Баш због тога, што су Срби помогли да падне Раух, Мађари су пустили да Мажуранић прогања Србе. Пропадоше нам српске школе, одузеше нам школски име так, прогонише Србе учитеље, свештенике и народне прваке.. Страшна је успомена на то доба Кад је требало да се сруши куеновски насилнички систем, Хрвати опет пронађоше да има Срба, да смо им браћа. Да, увек смо им браћа, кад треба издира ти. Дошла је српском помоћу „народна“ влада. Та народна влада преко свога Ба даја ударила је на нашу ћирилицу — да нам се на тај начин захвали

Но паде и „народна“ влада Сад смо и опет потребни да издиремо. Али доста је било издирања. Српски је народ сит већ тога Но има у Загребу неке де чурлије, која не виде даље од носа. Они би хтели из својих личних рачуна да увуку српски народ у борбу, од које неће имати користи Они су се приликом доче ка бана Рауха ставили на чело демонстран тима, као да у Загребу нема Хрвата, који би то могли да учине Њима бан Раух није дошао законитим путем, јер га је предложио краљу угарски министар-пред седник. А како је дошао бан пучанин, Ма журанић? Ко је њега предложио краљу? Ко је предложио Пејачевића? Опет угар ски министар председник. Да ли ће пак Раух бити парламентаран бан, то ће ре шити избори посланика. Сабор је распу штен, а коалиција није у распуштеном са бору имала већину Коалицијонашима не смета, да честитају Рауху. Универзитет ски професори Бауер и Шурмин, коалици онашки прваци, иду на поклоњење и хр ватско јавно мњење се не буни. Они су и даље прваци. А Срби требају Рауху да разбију главу. Због њега неће да приреде светосавску беседу у Загребу. Док не падне Раух, не треба Србима ни потврда сабор ских закључака Срби треба дакле да из диру за другог Хрвати ће зато и даље у Босни и Херцеговини потпомагати ону вла ду, која Србе прогања Они ће и пре ма Рауху бити учтиви и ићи му на поклоњење Али варају се самосталци, ако мисле, да ће српски народ поћи тим трагом Неће више српски народ да буде туђе издирало и да плаћа скупим жртва ма туђе рачуне Српски народ ће се бо рити само на уставном пољу, јер је уверен, да тако војује не само за своја права, него и за процват Хрватске и Славоније, као и за њ на права. =

Политички преглед

Повишење официрске плате. У војном пододбору угарске делегације поднео је одједном Околичањи предлог, који је изазвао велику буру. Наиме да се влада упути, да предлог о уређењу односно повишењу официрске плате подносе идућој делегацији Чланови пододбора одбацили су тај предлог и усвојили га са том из меном, да питање повишења официрске плате зависи од пристанка сабора.

И у јучерањој седници угарског сабо ра ова је ствар подигла велику прашину. Емил Нађ је оштро интерцелисао. Огор чење је било врло велико, јер је опште уверење, да сабор има то питање да реши а никако делегација Духови се утишали тек онда, кад је стигла вест, да је доле гација тај предлог Околичањијев одбила.

Делегације ће се ускоро разићи а рад продужити тек месеца јуна

Дописи.

Стапар, 17. јануара 1907. („Бранив“ само лаже.) У 12. броју Браника изашао је допис из Ста пара под насловом „Из наше автономне анархије“, у ствари избора Милорада Борђошког и Лазара Теофановића за учитеље у Старом Стапару. — Дописник „Небојша“ између осталога вели, да се преварио у рачуну, јер је држао да ствар ових избора неће епархијски школски одбор решавати дотле, док министарство не би решило протесте против закључка управног одбора бачког, којим се решењем ре понује Јован Весић разрешени привремени учитељ у Стапару. Није чудо што се преварио овај глупави „Небојша“ у рачуну, јер би епархијски школски одбор у противном случају и сам признао, да је министарство надлежно наше привремене учитеље сталним учитељима постављати — а ово није вољан признати епархијски школски одбор ни „Небојши“ за љубав.

Дрско и пресно лаже „Небојша“, када тврди, да је епархијски школски одбор једно решење до нео пре подне, а после подне у тој истој ствари друго, та ено записника ове седнице, он најбоље доказује лаж овога глупавог „Небојше“. — Лаже „Небојша“, да је црквени одбор само Лазара Теофановића и Милорада Борђошког кандидовао, та ено записника школског одбора а ено и записника изборне скупштине, они најбоље сведоче, да су сви молитељи припуштени избору. За ону лажну тврдњу, да су од одбора именовани повереници неписменим бирачима друго писали него што су говорили, одго вараће или „Браник“ или „Небојша“ пред криминал ним судом, ту ће бар имати прилике да и своје тврдње докаже. Морамо напоменути да зацело зна мо, да при решавању ове ствари у епархијском школском одбору Божидар Борђошки није био при сутан, ово могу сви присутни чланови епархијског школског одбора потврдити.

Што је Јован Славковић разрешен од даљег привременог својства а именован Јован Мандић, то је врло паметно учињено, јер тек не може се допустити, да после 6 месеци и Јован Славковић тражи сталност од државне власти, као што је он више пута изјавио, да је намеран учинити. Иначе је епархијски школски одбор већ начелно решио, да се привремени учитељи услед новог школског закона што чешће мењају.

На послетку морамо напоменути, да је Ј. Слав ковић при избору добио 18 гласова, а Милорад Бор ђошки 48, дакле из овога се најбоље може устано вити народна воља, јер у призиву није кадар ни

полако још трепери, дрхће још мало њен плав пламен а онда...

«Не.вен..ка... зла...то,« кроз кашаљ продираху ријечи... Твоја рука паде на моју... уздрхтах, крв као да ми се леди.. Она била хладна..., сува, клонула и жута као смиље.....

«Ти..., ти,« гледао си ме укочено, неодређено твојим мутним очима, које се почеше гасити...

....»Донећеш цвјећа... ру..ж..а...«

Нека ме језа стресала..., дрхтао сам као шибљика о..., ја сам те се плашио... ти си био страшан...

«А...а...а, хаха-ха...« смјешио си се «ено, ено... ти... си« изумирао је слаби дрхтећи глас. онамо... види, види... како је дивно... пуно цвје ћа, ...а...а...а... чувај се убрзаваше твој глас «бјежи, ајд'...мо.. ево... с...а.. д... ћ..е ...бјежи... Не..ве..нк...а....« задрхташе блиједе усне..., твоје се очи разрогачише, мутни погледи продираху страшно... Још једном се опружише руке, заиграше прсти... груди се подигоше и је дан тежак..., болан уздах замукну у грлу... а онда.. као да се суво грање стропошта, очи се зацаклише и — капци падоше да се одмо ре под грудом ове овде свјеже црне земље...

У очима ми заигра суза... у грлу ме стегну... за час клонух и сузе лијеваху низ образе.... а на пустој пољани испред твоје цвјетне некад најмилије баште хуји... хуји хладан вјетар и киша лијева као да се проломило суро... немило небо... Јесење још дрхташе а оно голо гра ње шумори тихо... пуцкара ломећи се пред тво јим прозором а далеко, далеко тамо изван села гробари су касно у сутон избацивали ашов по ашов влажне земље.....

један случај навести, да су неписменима у цедуље друга имена писана него што су ови говорили.

На крају вели „Небојша“: „Ми ћемо Стапарци опет протестовати и протестовали смо на високославни школски савет“, а знате ко су ти Стапарци, свега њих двојица: Јован Славковић и Рада Попић. — Чудна ми купуса. — Но нека буде уверен Ј. Славковић, да ће зато он опет изаћи из школе ако не лепим а оно ружним. Ето таке дописнике има „Браник“.

Позив на претплату.

1. јануара 1908. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„**Застава**“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне који желе, да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура**. — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца**.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на „**Заставине**“ **бројеве од петка, вечерњи и јутарњи** број уједно Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д Ти се бројеви удешавају за најшире кругове а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна**

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом**

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, децембра 1907.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ.“

Вести из места и са стране.

Нитковска посла.

Потврда краљевска једног дела закључака нашег народног црквеног сабора силно је поразила „Браник“, његовог госу самосталију и уједно и разноверне пријатеље њихове. И да би покушали да спрече потврду и осталих закључака ударили су опет у клевете и подвале најгадније врсте. У Тисином листу „Ујшагу“ из кога „Браник“ тако радо прештампава изишло је, како је Векерле морао само попустити силном притиску саборске већине, кад је пристао и поднео закључке нашег народног црквеног сабора на потврду. Као што је „Браник“ писао тако и „Ујшаг“ пише, како Векерле мрзи радикале, и додаје још како је Векерлу познато, да су радикали пре доласка данашње коалиције на владу, често се врзли по Београду и тамо добијали новаца. Није ли све ово „Браников“ госа прво протуривао у једне београдске листове као „Штампу“ па онда из ње прештампавао Сад је ето то употребљено у „Ујшагу“, не би ли се тим старим подгрејаним клеветама успело бар толико, да се преостали закључци српског народног црквеног сабора не потврде Да подле и гадне работе Узалуд ће мо позивати „Ујшаг“ да те своје клевете и докаже и изнесе доказе. Знамо да то учинити неће јер не може. Срамота је, када се нађе лист, да у јавности такове клевете проноси Кујни „Браниковој“ неће помоћи то њено старо изанђало оружје. Прошла су срећом времена, кад су клевете и подвале „Браниковог“ госе могле коме шкодити. Данас се на то нико више и не осврће

Народна забава у Бешки.

Месни одбор радикалне странке у Бешки приређује у недељу 27. јануара (9. фебр.) ове год. народну забаву у гостионици Јована Варићака. Чист приход иде у корист српске народне радикалне странке. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Улазнице се могу добити код ђаке Прерадовића, учитеља у Бешки и на дан забаве у вече на каси. Почетак у $^1/_2$8 сати у вече. — Распоред: Први део: 1. Ст. Ст. Мокрањац: V. Руковет, пева мешовити хор српског новосадског ратарског певачког друштва. 2. Говори Јаша Томић. 3. а) Хорејшек: „Даворје“; б) Јенко: „Пој мо песме“, пева Коло певача Новосађана. 4. Декламује ***. 5. Ц. Михајловић: „Бојна песма“, пева мешовити збор новосадског ратарског певачког друштва. 6. „Ропство Јанковић Стојана“, пева уз гусле др Бошко Петровић. 7. Јенко: „Двори Даворови“, пева Коло певача Новосађана. 8. Шала, приказује ***. 9. И Бајић: „Српкиња“, пева мешовити збор новосадског ратарског певачког друштва. — Други део: Игранка.

Ратови и ваздушни балони.

Није нова мисао, да се ваздушни балони употребљавају и у рату. То су радили још Французи за време опсаде Париза. За време целе опсаде изашло је из тврђаве 66 балона са 168 особа. Осим тога понели су ти балони 409 голубова писмоноша и читаву масу писама и депеша. Пет одо тих балона пало је у руке непријатељу, а два су нестала. Кад би Париз данас био опкољен, имао би на расположењу 104 балона, који припадају удружењу „Аероклуб де Франс“, осим тога четир фабрике за градњу балона, које би изгубљене и пропале балоне одмах могле заменити новим. Наравно да балони смеју из тврђаве само ноћу излазити, да их нико не види, јер би иначе могли пуцати на њих. Напоредо с тим морали би се живље неговати голубови писмоноше. Ти су голубови унели у Париз за време његове опсаде 100.000 државних депеша и на милијон приватних писама.

Енглеска и Русија.

У енглеском доњем дому говорио је Балфур о енглеско-руском споразуму. Балфур вели, да неће ди критикује тај споразум, али ипак мора да учини неке примедбе. Пре свега напомиње да крајње тачке великих трговинских друмова, који воде у Перзију и који се много тичу Енглеске, стоје у руским рукама. Затим вели, да је свакако најбоље, да се ни Енглеска ни Русија не мешају у Тибет, али да се ипак мора правити разлика, јер Русија лежи на 2.000 миља далеко од Тибета, а Енглеској је на дохвату. Жали и то, што у погледу перзиског залива није све решено у уговору.

Нова стратегиска пруга у Горњој Италији.

Како јавља лист „Газета ди Венеција“, примио је краљ инжињера Гамуринија у аудијенцију. Гамурини је изнео краљу план за градњу нове стратегиске пруге од Рима до Јадранског мора. Свима ће бити јасно, да се Италија нада аустриским гостима, па се спрема за дочек.

Осуђен на вешала.

Из Осека јављају, да је ондашњи судбени сто осудио надничара Бертића на вешала, што је 12. новембра убио Винковчанина Ђуру Лишчића, старца од 83 године, и то у намери да га похара. Нашао је у њега само 12 круна.

Несрећа на мору.

Из Њујорка јављају, да је на источној обали Северне Америке беснела јака бура, која је била узрок од више несрећних случајева. У понедељак је на обали од Делавара насело четир лађе. Удавило се 24 лица.

† Владимир Стефановић.

У Приједору је умр'о ондашњи трговац и добротвор српске православне црквено-школске општине Србин Владимир Стефановић. Покојник је био у 77-ој години живота. Лака му црна земља!

Распуштање градског заступства у Загребу.

Конференција градског заступства у Загребу није хтела да осуди поступак бившег градског начелника, Милана Амруша, који није хтео да дочека бана Рауха. Томашић је тражио, да се то учини, али без успеха. Кажу, да је већина вољна да поново бира Амруша за начелника. Услед тога предстоји распуштање градског заступства.

Српска влада неће да изда црногорске заверенике.

Са Цетиња јављају, да је српска влада одбила захтев црногорске владе, да јој се издаду они Црногорци, који су умешани у измишљену аферу са бомбама.

Нов српски лист у Америци.

Наше браће Срба у Америци има близу две стотине хиљада, а имају осам разних листова. Од нове године почео је у Чикагу излазити још један српски лист, „Балкан“. Лозинка му је „Балкан балканским народима“. На челу листа исписани су сви крајеви у којима има нашега света и о којима ће лист редовно извештавати. Уредник листу је Петар Стијачић.

Талијански краљ и Д' Анунцијев комад „Ла наве“.

Талијански краљ био је на две представе Д' Анунцијева комада „Ла наве“ (лађа), и после друге посете послао је управи друштва писмено признање и још нових 10.000 лира у име припомоћи. Ово ће јамачно нову прашину дићи у Аустрији.

Брзојави „Застави“

Стигли 18. јануара.

Делегације.

Беч. Војни пододбор делегације усвојио је прорачун. После подне су седнице за оверовлење записника. У вече се чланови угарске делегације враћају у Будимпешту.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

НОВИ САД, 18. јануара 1907. године

Пшеница прве каквоће 24 к. 20 до 24 к. 40 п.
Пшеница нова 24 к — п. до — к. — п.
Пшеница средња 23 к. 40 п. до 23 к. 60 пот.
Пшеница лакша 23 к. — п. до 23 к. 20 пот.
Наполица нова — к. — п. до — кр. — пот.
Јечам 15 круна 20 пот. до 15 кр. 40 пот.
Зоб нова 14 кр. 60 пот. до 15 кр. — пот.
Кукуруз у зрну стари — к. — п. до — к. — п.
Кукуруз у зрну н. 12 кр. 40 п. до 12 кр. 60 п.
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.
Маст 136 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 136 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина паљена 136 кр. — п. до — кр. —
} по 100 кила

Свињи угојени тешки 84 до 86 пот.
Свињи средњи . . 80 до 82 пот.
Свињи лаки . . . . 72 до 76 пот.
} кила

Теоци 92—100 по кили
Овци пар 24—40 кр.
Јагњци !——— пар

Стање воде под Новим Садом.

17. јан. било је 21
18. јан. било је 26

•

БУДИМПЕШТА, 30. јануара 1908. године. — Оригинални дневни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Данас је продато у готовој роби:

Нова пшеница:
Потиска 200 мтц. 78 по 24 30.
Бачка — мтц. — по —
Пештанске околине 100 мтц. 79 по 24·30.
(Све се цене разумевају за 3 месеца).
Раж — мтц. по —.
Зоб 200 мтц. по 15·60 (каса).

Закључци

Пшеница за април 1908. . . .	К	12·01—12·02
Пшеница за октобар 1908. . .	„	10·51—10·52
Раж за април 1908.	„	10·10—10·11
Зоб за април 1908.	„	9·06—9·07
Кукуруз за мај 1908.	„	6·86—6·81

Све се цене разумевају за 100 кила робе у крунској вредности.

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У петак, 18. јануара: »Очарани кнез«. Шала у 3 чина, написао Јован Плец, превели Персида Пинтеровића. (Представа за ђаке а обаљеним ценама у 4 сата после подне.)

У суботу, 19. јануара: »Краљ Лир«. Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир, први чин превео др. Лаза Костић, прву половину трећег чина А. Хаџић, а све друго др. Ј. Д. Стефановић. За српску позорницу удесио А. Хаџић.

Пријатељима књижевности.

Од 1. јануара 1908. године

„СРПСКИ КЊИЖЕВНИ ГЛАСНИК“

улази у осму годину свога излажења. За седам минулих година „Српски Књижевни Гласник„ је био најбољи часопис у Српству. То потврђују многи наши, југословенски и словенски листови, као и огроман одзив публике у Србији и ван Србије.

Сталне рубрике „Српског Књижевног Гласника“ јесу: 1.) Приповетке, романи и драме (изворне и преведене), 2.) Песме (изворне и преведене), 3.) Огледи из књижевности, науке и друштвеног живота, 4.) Одломци из српске и стране књижевности, 5.) Ситни прилози, 6.) Књижевни преглед, 7.) Научни преглед, 8.) Позоришни преглед, 9.) Уметнички преглед, 10.) Политички преглед, 11.) Оцене и прикази, 12.) Белешке.

Претплата се шаље увек унапред и она износи: на годину 18. динара (круна), на 6 месеци 9 динара (круна), на 3 месеца 4·50 динара (круна). — Претплату прима администрација „Српског Књижевног Гласника“. Београд, Скопљанска улица 9. За идућу годину већ се врши упис. 1700 5—6

Књижевни оглас.

Изашла је из штампе књига:

Бој на Косову — Сеоба Срба — Црна Гора.

КРИТИКА РУВАРЧЕВЕ ШКОЛЕ.

Ово су управо подлисци, које сам штампао у „Застави“ под именом „Неродо љубива Историја“, само дотерани и проширени

Књига износи осам штампаних та бака велике осмине на финој хартији и коштаће **2 круне**.

Препродавци и књижари за готов но вац добивају 25% рабата

Поруџбине и новац молим да се пошљу на адресу г. **Косте Лере, (Нови Сад.)**

Нови Сад, јануара 1908.

Јаша Томић.

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА је од многих година одлично опробано средство.

13 5—

ПОСМРТНА И ПРИПОМ. УДРУГА У СИБИЊУ.

Подружница у Сарајеву.

Причува 25.000 К. Властити дом

ПОЗИВ
на
упис у чланство.

„Посмртна и припомоћна удруга у Сибињу“ за новчану и посмртну припомоћ плаћа за свакога свога члана пригодом његове смрти знатну своту од 1000 К, словом једну тисућу круна, односно 2000 К словом две тисуће круна, осим тога подељује знатне новчане потпоре од чистог добитка, без иног већег надоплатка за незнатни смртни принос од 2 до 6 круна Напокон од 1. новембра о. г. на жељу најсиромашнијега слоја основали смо мало коло са 100 и 20 К са посмртним приносом од 20 и 40 фил., кад који умре, по узору великог кола. У опће ово коло је једна десетина великог кола у свему.

Напокон за дете уписаног члана, ако умре, припада потпора до 6. године 30 К, а преко 6. до 15. године 50 К. Исплаћује се одмах, кад се допринесу доказала о смрти.

Посмртна и припомоћна удруга друштво је најновије врсти, а у домовини нашој прво таково друштво, дочим је по увјетима једино ове врсти, јер од чистог добитка подељује болесним и ином згодом настрадалим члановима новчане потпоре, те предујмове. У случају доказане тешке невоље и сталну месечну припомоћ чим се јасно хуманитарност друштва доказује. Да је посмртна удруга једно од добрих и на здравој подлози основаних друштава, те да ужива поверења, јасно је то, што је за кратког свог деловања основала подружницу са седиштем у Сарајеву у посестрими Босни и Херцеговини.

Увјети су до 60. године живота, али могу се уз повишене пристојбе у посебно коло примити особе од 60—70 год., што наједно друго друштво не прима.

Увјети за примање јесу следећи:

1. Да се испуни искана пријавница, а у име уписнине плати 5 (8) К, односно 10 (16) К.
2. Да докаже да је здрав.
3. Да пошаље 2 К у име чланарине, чим обавест добије, да је примљен.
4. Да онда, када добије обавест да је примљен, пошаље 2 К, односно 4 (8) К посмртнине за први смртни случај.

Даљне дужности и права чланова установљују правила, која се са приступницом и проспектима бадава деле.

Све упуте као и тисканице даје равнатељство „Посмртне и припомоћне удруге“ у Сибињу (Славонија), те подружница у Сарајеву (Босна).

Најбоља опскрба за људе сваког сталиша, а особито за чиновнике, обртнике и раднике.

До данас исплаћени су колико на смртном случају, толико на потпорама многи чланови.

Сваки члан кола посмртне удруге у Сибињу, може бити чланом кола подружнице у Сарајеву. Дакле двоструко може бити осигуран. — Удруга има де дакле 3 кола, и то: са 1000 К, те 2000 К, посебно коло са 1000 К за особе, које су навршиле 60 год., а нису прекорачиле 70. Подружница у Сарајеву имаде исто толико коло. У свако то појединко коло може једна те иста особа једанпут бити уписана

Дакле напред!

Посмртна и припомоћна удруга у Сибињу.

38 2—50

МЕЊАЧНИЦА

1435 13—

НОВОСАДСКЕ ФИЛИЈАЛЕ

Пештанске Угарске Комерцијалне Банке

НОВИ САД господска улица број 12

купује и продаје по свагдањој дневној цени

Динаре ● ДУКАТЕ ● Доларе

као и сваковрсне стране новце вредносне хартије,

ЛОЗОВЕ.

За старе дукате плаћа највећу цену.

У ОРЛОВАТУ (торонтал)

на најбољем месту продаје се

КУЋА

СА ДУЋАНОМ, ТРАФИКОМ, БИРТОМ,

шталом и кугланом. Рефлектанти нека се обрате на куће продавца

Гликсман Армин

72 2—3 у Орловату п. п. Томашевац.

Стара и добро реномирана

велика

СПЕЦЕРАЈСКА И ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

МИКИН и СТОЈКОВИЋ

»код тигра« у Новом Саду

преко од владичанског двора, главна ул. бр. 2.

препоручују своје велико стовариште свежег **јужног воћа, шећера, кафе, пиринце, рума, теја, зејтина, свећа**, разног **сира**, изврсну **саламу, брашна, соли**, праве чисте **ГРОМ ЕСЕНЦИЈЕ, сапуна, ПЛАВА КАМЕНА, рафије** и гуме за каламљење винограда, минералне воде и све овој струци припадајуће артиклове **на велико и мало.**

Послуга под личним надзором брза, солидна и тачна. — Умерене цене.

10 3—26

„Српско Братство“

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1 000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупираче (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има.

12 7—50

ВЕЛИКА

ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

ЂОРЂА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина, које креће **гас мотор** а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама сваке врсте** израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јефтиније него игде

71 1—52

Моли за многобројне поруџбине.

Основано 1870. г. ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА Основано 1870. г

Н. ДИМОВИЋА

У **Новом Саду** код **„црвеног рака“**

препоручује своје велико стовариште

ПОМОРАНЏЕ црвене прогресо и мандарине. **ЛИМУНОВА** сиракуса и осталог јужног воћа, на финијег Ајксер Тоскана, тафел и лепер ЗЕЈТИНА, ШЕЋЕРА, КАФЕ, ПИРИНЦА, РУМА, ТЕЈА, СВЕЋА минералних ВОДА, најбоље врсте САЛАМЕ СИРА: форалбершки ГРОЈЕР, милански СТРАКИНО, ГОРГОНЦОЛА, и ПАРМЕЗАН. Исто тако ШТОПЛОВА, ПЛАВОГ КАМЕНА, РАФИЈЕ за винограде, најбоље ДЕТЕЛИНО СЕМЕ без свилене косе, са бломбом, СЕМЕЊА за енглеску ТРАВУ и РЕПУ, као и све у ову струку спадајуће артиклове на велико и мало. Велико стовариште француских цигар-папира.

1634 7—10

Цене умерене, послуга брза, солидна и тачна.

ЈЕДИНА ВЕЛИКА СРПСКА ТРГОВИНА

ПОСЛОВНИХ КЊИГА ЗА НОВЧАНЕ ЗАВОДЕ, ТРГОВАЧКЕ КУЋЕ И Т. Д. И Т. Д.

МИЛАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД (Ujvidék)

ћошак главне и дунавске улице

препоручује своје велико стовариште готових од најмањих до највећих **књига и зготовљава сваку пословну књигу по нарочитом ра теру и жељи. Даље артије, коверата у свакој величини и каквоћи, изврснога мастила, прави енглески пера, оловака. Шанон-Регистера, Шапирограф-апарата** за снимање писама и т д., **м стионица, правачника и све остале приборе за канцеларије по најјефтинијој цени.**

Израђује **све могуће штампарске послове** са врло **укусном израдом** и са **најновијим** словима и шарама, као брифпапира, коверата карата посетница, позивница, **акција** и т д. по цени јефтинијој него игде.

47 3—50

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.